

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2408-

Dato
28. april 2025

Representantforslag 176 S (2024-2025) om skolestart til det beste for 5- og 6-åringene

Jeg viser til representantforslaget fra stortingsrepresentantene Kjerstin Wøyen Funderud, Sigbjørn Gjelsvik, Marit Knutsdatter Strand og Kjersti Toppe om skolestart til det beste for 5- og 6-åringene.

Jeg er opptatt av at leken skal ha plass i skolen, den er både viktig for elevenes faglig, faglige, sosiale og kreative læring og utvikling, og for at de trives og finne seg til rette på skolen. Det er derfor viktig at vi gir leken gode vilkår og tar den på alvor. Evalueringen av seksårsreformen viste at de fleste førsteklassinger trives på skolen og at de aller fleste gleder seg til å begynne på skolen. Barna svarer at de synes det er gøy å lære, og de fleste snakker positivt om å begynne på skolen. Evalueringen beskriver også lærere som er opptatt av at elevene skal trives og ha det trygt og godt, av lek og at elevene skal få venner og utvikler gode relasjoner. Men, forskerne finner også at det er mindre frilek på skolen i dag, enn i 2001, særlig inne.

Forskerne finner på den annen side at lærere, skoleledere og skoleeiere er opptatt av lek i skolen og legger til rette for dette, og at mange vil ha mer lek for de yngste elevene. De mener at de nye læreplanene er et skritt i riktig retning for å få dette til. Det mener jeg er positivt.

Læreplanverket setter rammene for innholdet i skolen og legger både til rette for og stiller krav til at lek, undring og utforsking skal ha en tydelig plass, særlig i de første skoleårene. I overordnet del av læreplanverket står det at blant annet at for de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling. I tillegg står det at et bredt spekter av aktiviteter, fra

strukturert og målrettet arbeid til spontan lek, gir elevene en erfaringsrikdom. Lek gir mulighet til kreativ og meningsfylt læring. Lek er også presisert i flere kompetansemål for de yngste elevene i flere fag.

Ut over dette, gir læreplanverket og øvrig regelverk lærerne et stort handlingsrom til å bruke sitt faglige og pedagogiske skjønn til å velge hvilke metoder de skal bruke for å bidra til at elevene når målene i læreplanene. Slik bør det også være, siden det er de som er tettest på elevene, som også må vurdere hvilke behov de har. Jeg mener derfor det verken er nødvendig eller hensiktsmessig å regulere metodene som brukes i skolen slik representantene foreslår i forslag 1 og 5, eller at vi skal legge opp til å begrense det pedagogiske handlingsrommet i et prøveprosjekt slik representantene foreslår i forslag 2.

Funn i evalueringen av seksårsreformen viser at vektlegging av bokstavinnlæringen kan fortrenge annen aktivitet som for eksempel høytlesing. Lærerne peker på at den utstrakte bruken av kartleggingsprøven i 1. klasse påvirker valgenes som tas i opplæringen, som høy prioritering av tidlig bokstavinnlæring. Dette er en av flere grunner til at regjeringen vil avvikle kartleggingsprøvene på 1. trinn fra og med skoleåret 2025-2026, og erstatte dem med mer fleksible verktøy for at elever med behov for ekstra hjelp og støtte fanges opp tidlig. Det vil kunne bidra en mykere overgang fra barnehagen, fjerne testpress og kunne gi mer tid til lek, høytlesing, skriving og arbeid med å skape trygge skole- og læringsmiljø. I tillegg mener jeg lek, sosiale- og emosjonelle ferdigheter og grunnleggende ferdigheter som å komme i gang med lesing, skriving og regning bør være viktigst for de yngste elevene. Når digitale ferdigheter er en grunnleggende ferdighet også for de yngste elevene legger dette føringer på hvordan tiden i skolen brukes som vi bør vurdere om er riktig. Jeg har derfor bedt Utdanningsdirektoratet om å vurdere hvordan digitale ferdigheter ikke lenger skal defineres som en grunnleggende ferdighet for de yngste elevene. Jeg vil understreke at det å vente med den digitale grunnleggende ferdigheten ikke vil innebære noe forbud, men vil ta bort en føring på innholdet i undervisningen.

Når det gjelder økt bemanning for småskolen, vil jeg presisere at jeg er opptatt av at de yngste elevene skal ha en god skolestart og en god skolehverdag. Siden 2014 har det blitt 6000 flere årsverk til undervisning, og økningen er størst på 1.-4. trinn. Det har vært en økning i andelen grunnskoler som oppfyller kravet på 1.-4. trinn siden lærernormen ble innført. I skoleåret 2024-25 oppfyller 89 prosent av offentlige grunnskoler lærernormen på 1.-4. trinn. Skolene har også et relativt stort handlingsrom innenfor normen til å prioritere og bruke lærerressurser der de selv vurderer at det er mest behov for dem. Det er viktig at skolene har fleksibilitet til å organisere undervisningen på ulike måter av hensyn til elevenes behov og andre lokale forhold.

Jeg vil også peke på at kommunen skal sørge for at barna får en trygg og god overgang fra barnehagen til skolen og skolefritidsordningen, jf. opplæringsloven § 4-7. En trygg og god overgang handler blant annet om at barn og foreldre vet hva de kan forvente når barnet begynner på skolen og skolefritidsordningen og at skolen er forberedt på hvilke erfaringer barna har med seg fra barnehagen. For å oppnå dette bør kommunen legge til rette for en

god dialog som involverer foreldre og barnehage, skole og skolefritidsordning. Det er opp til kommunen å vurdere på hvilken måte den vil sørge for overgangen, og slik mener jeg det også bør være. Et av tiltakene i Meld. St. 34 *En mer praktisk skole. Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn* (2023–2024) er at regjeringen vil utvikle oppdatert støttemateriell for gode overganger i hele utdanningsløpet. Dette skal bidra til å støtte gode overganger fra barna starter i barnehagen til de går over i videregående opplæring.

Gjennom fag- og timefordelingen er det fastsatt hvor mange timer med opplæring elevene i grunnskolen skal ha. Det er fastsatt et *samlet minstetimetall* for elever på 1.–7. trinn og for elever på 8.–10. trinn som elevene har rett til. I de fleste fag er timetallet fastsatt for hovedtrinn, for de yngste elevene er dette barnetrinnet (1.-7. klasse). Mens det i norsk/samisk, matematikk, engelsk og naturfag er fastsatt for 1.-4. klasse. Innenfor disse rammene beslutter kommunen selv fordelingen av fagene. Jeg viser for øvrig til at regjeringen har bedt det bredt sammensatte utvalget som skal komme med forslag om framtidens fellesskole om å blant annet se på hvordan vi bruker folk og ressurser i norsk skole best, herunder om omfanget av grunnopplæringen og lengden på utdanningsløpet er hensiktsmessig. Utvalget skal legge frem sin innstilling i juni 2026.

Etter opplæringsloven skal opplæringen strekke seg over minst 38 skoleuker innenfor en ramme på 45 sammenhengende uker i skoleåret. Innenfor denne rammen gir kommunene og fylkeskommunene forskrift om skole- og feriedager for elevene. Kommunene har derfor stor frihet til å organisere skoledagen til det beste for elevene ut fra lokale forhold. Kommunene kan for eksempel velge å ha ulik lengde på friminutt og pauser på ulike trinn eller organisere opplæringen i fagdager eller temauker. Kommunen kan også for eksempel velge å ha kortere skoledager på 1. trinn enn på 2. til 4. trinn, så lenge elevene får det samlede minstetimetallet innenfor hovedtrinnet. Jeg har tillit til at kommunene gjør gode vurderinger når de planlegger skoledagene.

Når det gjelder SFO, er det slik i dag at kommunen skal ha tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for elever på 1. til 4. trinn og for elever med særskilte behov på 1. til 7. trinn. Det er ikke fastsatt noen egen daglig tidsramme for skolefritidsordningen, og kommunen kan derfor velge å ha ulik lengde på tilbudet på SFO for de ulike trinnene, tilpasset timetallet på det enkelte trinn. Sammen med Sp og SV har regjeringen allerede sørget for at alle elever på 1.-3. trinn får tilbud om 12 timer gratis SFO i uken. Dette har det har medført at deltakelsen på 1. trinn nå er på om lag 95 prosent. Da har SFO virkelig blitt den fellesarenaen vi har ønsket at den skal være. 12 timer gratis SFO tilsvarer i de fleste kommuner et tilbud om deltid i SFO. Heltidstilbudet er i de fleste kommuner fortsatt foreldrebetalt, og en utvidelse av SFO-dagen vil innebære en økt foreldrebetaling.

Jeg mener at vi samtidig med å stimulere til å øke deltakelsen i SFO, også må ivareta kommunenes mulighet til å ha et SFO-tilbud av god kvalitet som bidrar til inkludering og trivsel og blant annet stimulerer til lek. Innhold i SFO er rammet inn i opplæringsloven § 4-5 og Rammeplanen for skolefritidsordningen. Den sier blant annet at alle barn i SFO skal få mulighet til aktiv deltakelse i lek. SFO skal tilrettelegge for og støtte opp om, at leken kan

stimulere til vennskap, relasjonsbygging, språkutvikling, undring og kreativitet. SFO skal legge til rette for lek som engasjerer og inspirerer barna i aktivitet og til aktivitet, og som kan bidra til allsidig utvikling og læring.

Den tilgjengelige statistikken vi har tilsier at det gikk 358 seksåringer med utsatt skolestart i barnehage i 2024. Jeg understreker at det også kan være barn med utsatt skolestart som ikke deltar i barnehage, og derfor ikke inngår i dette tallet. I arbeidet med ny opplæringslov ble det vurdert hvilke regler som bør gjelde for tidlig og utsatt skolestart. I høringen av ny lov foreslo departementet nye vilkår for utsatt og tidlig skolestart som erstatning for en sakkyndig vurdering. Et knapt flertall av høringsinstansene som uttalte seg om dette, mente at kravet om sakkyndig vurdering burde beholdes. Blant annet på denne bakgrunnen foreslo departementet at det fremdeles skulle stilles krav om sakkyndig vurdering for vedtak om utsatt eller tidlig skolestart, og jeg viser til vurderingene i Prop. 57 L (2022-2023) 27.5.2 for nærmere omtale av departementets vurdering.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur